

DETERMINANȚII AI CALITĂȚII VIEȚII

CĂTĂLIN ZAMFIR

In all attempt of measuring the quality of life either objective or subjective indicators are used. The paper describes these two types of indicators and the substantial differences between them.

INDICATORI OBIECTIVI ȘI INDICATORI SUBIECTIVI AI CALITĂȚII VIEȚII. În toate încercările de măsurare a calității vieții sînt utilizați fie indicatori obiectivi, fie indicatori subiectivi. Între aceste două tipuri de indicatori există diferențe substanțiale.

În primul rînd, o *diferență de structură*. Indicatorii obiectivi se referă la starea vieții, fie a condițiilor în care viața se desfășoară — locuință, comunitate, societate globală, mediu structural — fie a componentelor propriuzise ale vieții — modul de petrecere a timpului liber, timpul de muncă etc. Indicatorii subiectivi ai calității vieții nu reprezintă simpla percepție a stării condițiilor de viață și a componentelor vieții, ci evaluarea lor, adică percepția acestora filtrată prin așteptări, valori, aspirații. În această calitate, ei sînt indicatori de satisfacție cu sau fără evaluare a stării vieții, iar nu simplă reflectare subiectivă a acesteia.

În al doilea rînd, o *diferență de cuprindere*. Indicatorii obiectivi sînt mai adecvați pentru a descrie componente determinante ale vieții: numărul de camere într-o locuință, veniturile familiei etc. Pentru a descrie starea globală a unei sfere a vieții — starea vieții de familie sau starea vieții de muncă — și cu atît mai mult starea globală a vieții, indicatorii obiectivi sînt mai dificil de utilizat. Nu există pînă acum nici o încercare de a elabora un indicator obiectiv al stării globale a vieții. Indicatorii subiectivi au capacitatea de a exprima calitatea globală a diferitelor sfere ale vieții — familie, muncă, timp liber — sau chiar a vieții în general. Din acest motiv, singurii indicatori globali ai calității vieții sînt cei subiectivi.

Un interes special îl prezintă indicatorii globali ai calității vieții, ca de exemplu indicatorul de satisfacție cu viața. În studiu de față voi analiza, pe baza unei cercetări empirice realizate în noiembrie 1991, o serie de factori explicativi ai variației calității vieții*, măsurată cu indicatori subiectivi.

DETERMINANȚII SOCIO-DEMOGRAFICI AI CALITĂȚII VIEȚII. Pentru a determina calitatea globală a vieții am folosit un

* Cercetarea *STILURI DE VIAȚĂ*, efectuată de I.C.C.V. (coord. M. Doru). a avut ca obiectiv testarea unor instrumente de măsură a stilurilor de viață și a calității vieții. În total au fost investigați 623 subiecți din mediul urban, aproximativ jumătate muncitori, jumătate intelectuali.

indicator compus din 4 itemi referitori la satisfacția în general cu viața și la fericire (SAT-F) și alți doi indicatori ai fericirii (FERIC) și nefericirii (NEFERIC); compuși din mai mulți itemi referitori la stări subiective tipice de fericire sau nefericire („am sentimentul de plinătate, de fericire”, „mă simt nefericit”, „am sentimentul că viața mea nu se desfășoară așa cum aș vrea” etc.). Au fost utilizați, de asemenea, și 5 indicatori sectoriali ai calității vieții: satisfacția cu familia (SF), satisfacția cu munca (SM), satisfacția cu veniturile (SV), satisfacția cu viața politică (SP) și satisfacția cu starea de sănătate (SS).

Prima întrebare pe care ne-o putem pune se referă la variațiile calității vieții în raport cu diferitele caracteristici socio-demografice: sex (bărbat/femeie), vîrstă, profesia tatălui, nivelul de școlarizare, apartenența etnică (român/altă naționalitate), loc naștere (rural/urban).

O primă observație: caracteristicile socio-demografice sînt responsabile într-o măsură redusă de variația calității globale a vieții (Tabel 1).

Tabel 1

Variația indicatorilor globali ai calității vieții în funcție de unele variabile socio-demografice. Sînt utilizați coeficienți din ecuațiile multiple de regresie. R este coeficientul multiplu de corelație.

Variab. socio-demografice	SAT-F	FERICIRE	NEFERICIRE
VÎRSTA	,00	-,04	-,03
SEX	-,10	-,14*	,20*
ȘCOALA	,03	,01	-,13*
APART. ETNICA	,08	,09**	-,04
PROF. TATĂLUI	,01	,01	-,02
LOC NAȘTERE	-,07	-,09	,07
R	,16	,19	,28

* semnificativ la ,01 ** — semnificativ la ,05.

VÎRSTA nu pare să antreneze variații semnificative ale calității vieții. Unele diferențe semnificative apar doar în calitatea sectorială a vieții: cei mai vîrstnici sînt mai satisfăcuți cu MUNCA și cu FAMILIA, dar mult mai puțin satisfăcuți cu STAREA LOR DE SĂNĂTATE.

SEXUL este determinantul cel mai puternic: bărbații sînt semnificativ mai satisfăcuți cu viața lor și mai fericiți decît femeile; în schimb, acestea din urmă sînt mai nefericite. În mod special, femeile sînt mai puțin satisfăcute cu VIAȚA LOR DE FAMILIE și cu MUNCA și au într-o măsură mult mai mare probleme cu SĂNĂTATEA. Femeile sînt totodată semnificativ mai prost dispuse, neliniștite și nervoase decît bărbații.

NIVELUL DE ȘCOLARITATE nu are o influență semnificativă asupra satisfacției vieții și fericirii, ci doar asupra stării de nefericire: pe măsură ce nivelul de școlaritate este mai ridicat, scade starea de nefericire. Influențe semnificative apar în majoritatea sectoarelor calității vieții: satisfacția cu POLITICA, MUNCA, VENITURILE și STAREA DE SĂNĂTATE crește odată cu nivelul de școlaritate.

PROFESIA TATĂLUI nu produce variații semnificative în calitatea vieții.

LOCUL DE NAȘTERE aduce, la limita semnificației statistice, o anumită contribuție la variația calității globale a vieții: cei născuți la sat tind să fie mai satisfăcuți cu viața, mai fericiți și mai puțin nefericiți decât cei născuți la oraș.

O acțiune interesantă o are APARTENENȚA ETNICĂ. La limita semnificației statistice, persoanele de alte naționalități tind să prezinte un grad mai ridicat de satisfacție cu viața și să fie mai ferice decât persoanele de naționalitate română; ele însă prezintă un grad ceva mai scăzut de satisfacție cu viața politică.

CATEGORIA SOCIO-PROFESIONALĂ generează și ea o serie de diferențieri semnificative: INTELECTUALII prezintă valori mai ridicate decât MUNCITORII la mulți indicatori ai calității vieții. De asemenea, STAREA CIVILĂ este un important diferențiator: cei căsătoriți prezintă o calitate globală a vieții semnificativ mai ridicată decât cei necăsătoriți și în mod special decât persoanele divorțate și văduve.

CĂLITATEA SECTORIALĂ A VIEȚII ȘI CALITATEA GLOBALĂ A VIEȚII. Pentru a înțelege configurația calității globale a vieții este interesant să luăm în considerare modul în care ea este determinată de calitatea diferitelor sectoare ale vieții. Relația dintre calitatea sectorială și calitatea globală a vieții este mai complexă decât pare la prima vedere. Este normal să presupunem o relație de determinare a calității globale a vieții de către calitatea diferitelor sectoare ale vieții. Ne putem aștepta, de asemenea, că, în funcție de diferite condiții, contribuția diferitelor sectoare ale calității vieții la explicarea calității globale a vieții să fie variabilă. Este probabil însă că există și o influență inversă a calității globale a vieții asupra calității sectoriale a vieții. Calitatea globală a vieții nu reprezintă un simplu construct teoretic, rezultat al adăugării calității diferitelor sectoare ale vieții. Ea reprezintă o stare subiectivă reală, cu caracter de globalitate: o stare de satisfacție/insatisfacție, fericire/nefericire care, odată instalată, indiferent de sursele ei mai particulare, tinde să coloreze evaluarea calității tuturor sectoarelor vieții. Se produce un proces de evaluare din perspectivă globală a componentelor. O asemenea inter-determinare explică probabil coeficienții multipli de regresie ridicați din Tabelul 2.

Cele 5 sectoare ale vieții luate în considerare aduc împreună o contribuție ridicată la explicația calității globale a vieții: contribuțiile cele mai ridicate le aduc FAMILIA, VENITURILE și STAREA DE SĂNĂTATE. Și sfera MUNCII contribuie semnificativ, urmată de viața POLITICĂ.

Calitatea globală a vieții este determinată și de o serie de stări psihologice care exprimă reacții și atitudini mai generale față de viață: optimism, pesimism, sentimentul de a fi singur, de a fi înțeles și apreciat de ceilalți.

Tabel 2

Contribuția calității diferitelor sectoare ale vieții la calitatea globală a vieții

Calitatea sectorială a vieții	SAT - F
SF (Satisf. cu familia)	.32*
SV (Satisf. cu veniturile)	.26*
SS (Satisf. cu sănătatea)	.23*
SM (Satisf. cu munca)	.11*
SP (Satisf. cu politica)	.06*
R	.62

Și în acest caz este dificil de spus în ce măsură aceste stări psihologice sînt concluzia evaluării globale a calității vieții sau reacții specifice la diferite condiții de viață/moduri de abordare a vieții care determină și o evaluare globală a calității vieții. Cercetarea noastră indică faptul că aceste stări psihologice aduc contribuții distincte importante la explicarea variației calității globale a vieții (Tabelul 3).

Tabel 3

Contribuția diferitelor stări psihologice la explicația calității globale a vieții (Coeficienți β)

	SAT - F	NEFERICIRE	FERICIRE
OPTIMISM	.17	-.17	.31
MĂ SIMT IUBIT	.09	-.05	.21
CE FAC FAC BINE	.00	-.03	.14
MĂ SIMT SINGUR	-.24	.25	-.02
EFORTURILE MELE NU AU ROST	-.14	.18	-.11
SÎNT PESIMIST	-.19	.18	-.10
CEILALȚI NU MĂ APRECIAZĂ	-.05	.15	-.07
CEILALȚI NU MĂ ÎNȚIEG	-.01	.13	-.09
PARTENERUL E GELOS	-.03	.05	-.07

OPTIMISMUL și **PESIMISMUL** sint determinanți importanți. De asemenea, sint deosebit de importante relațiile cu ceilalți: **MĂ SIMT SINGUR, MĂ SIMT IUBIT, CEILALȚI NU MĂ APRECIAZĂ, NU MĂ ÎNȚELEG.** Sentimentul neputinței (**EFORTURILE MELE NU AU ROST**) este și el un determinant important.

TEMERILE sint și ele o importantă sursă de variație a calității globale a vieții. Traversăm o perioadă de mari incertitudini generatoare de temeri de tot felul. Există o mulțime de evenimente/procese de care ne putem teme: reinstaurarea treptată a unui regim de tip socialist, corupția în creștere, instabilitate politică, o societate tot mai săracă, pericolul intervenției unei puteri străine, deteriorarea prestigiului internațional, riscul de a pierde locul de muncă. Aceste temeri nu sint simple percepții ale realității, ci reacții complexe mediate de alte caracteristici ale personalității. Așa se explică faptul că aceste temeri variază în funcție de caracteristicile socio-demografice. Variabila care explică în gradul cel mai ridicat intensitatea acestor temeri este **NIVELUL DE PREGĂTIRE ȘCOLARĂ**: cu cît el este mai ridicat, cu atît crește teama de a se ajunge la o situație de instabilitate a democrației (.15)* și de generalizare a corupției (.10); și invers, scade teama de instaurare a unui regim dictatorial (-17), de intervenție a unei forțe străine (-10), și de riscul instaurării unei societăți de tip socialist (-.09). Vîrsta influențează doar teama de reinstaurare a unui regim de tip socialist: cu cît crește vîrsta, cu atît această teamă este mai scăzută (-.12).

În momentul în care cercetarea a fost realizată, temerile pe care le-am luat în considerare contribuiau într-o măsură scăzută la explicarea variației calității globale a vieții: semnificativ influențează doar temerile de **SCĂDERE A PRESTIGIULUI INTERNAȚIONAL, CREȘTERE A SĂRĂCIEI** și **PERICOLUL INTERVENȚIEI UNEI PUTERI STRĂINE**; la limita semnificației statistice și riscul **PIERDERII LOCULUI DE MUNCĂ** are o anumită influență. Celelalte temeri, inclusiv riscul **REINSTAURĂRII UNUI REGIM DE TIP SOCIALIST**, nu au o influență semnificativă.

CALITATEA GLOBALĂ A VIEȚII: CONTINUUMUL POZITIV ȘI CEL NEGATIV O serie de studii anterioare sugerează că stările psihologice de satisfacție nu reprezintă continuumuri cu o structură omogenă de-a lungul lor, ci mai de grabă două conținuturi cu structuri specifice: cel sub semnul **NEGATIVULUI** (insatisfacție, nefericire) și cel sub semnul **POZITIVULUI** (satisfacție, fericire). Diferitele sectoare ale vieții putem presupune că nu aduc contribuții similare, ci distincte la variația celor două stări psihologice: satisfacție/fericire și insatisfacție/nefericire. Cu alte cuvinte, fericirea și nefericirea, satisfacția și insatisfacția tind să aibă surse distincte. Această ipoteză poate fi verificată analizînd contribuția celor 5 sectoare ale vieții la explicarea variației **INSATISFACTIEI** (subiecții care se plasează la indicatorul calității globale a vieții **SAT-F** pe panta negativă a scalei) și a **SATISFACTIEI** (subiecții care prezintă valori ale **SAT-F** plasate pe panta pozitivă a scalei). Ceilalți doi indicatori globali ai calității vieții — **FERICIRE** și **NEFERICIRE** — oferă, de asemenea, conform ipotezei, continuumuri cu structuri distincte. (Tabelul 4).

Datele cercetării confirmă ipoteza existenței unor structuri distincte ale SATISFACȚIEI/FERICIRII și INSATISFACȚIEI/NEFERICIRII.

* FAMILIA reprezintă o sursă mai accentuată a insatisfacției și nefericirii, fiind totodată o importantă sursă și de fericire și satisfacție. O influență similară o are și VIATA POLITICĂ: ea reprezintă o sursă mai accentuată de insatisfacție și nefericire.

Tabel 4

Contribuția calității sectoarelor vieții la explicarea variației calității globale a vieții pe conținuturile NEGATIV / POZITIV

CV sect.	SAT-F NEG.	SAT-F POZ.	NEFERICIRE	FERICIRE
SF	,32	,16	,28	,13
SV	,25	,21	,19	,18
SS	,13	,31	,26	,25
SM	,06	,14	,09	,17
SP	,06	,01	0,10	,02
R	,45	,51	,56	,48

* MUNCA este o sursă mai accentuată a stărilor pozitive decât a celor negative.

* VENITURILE aduc contribuții relativ similare. STAREA DE SĂNĂTATE prezintă o influență similară asupra FERICIRII/NEFERICIRII, dar reprezintă o sursă mai accentuată de satisfacție decât insatisfacție.

Structura calității globale a vieții variază și în funcție de alte condiții. Este cazul, de exemplu, al CATEGORIEI SOCIO-PROFESIONALE.

La INTELECTUALI în raport cu MUNCITORII, FAMILIA are o contribuție semnificativ mai ridicată la variația calității globale a vieții (.39 față de .25); în același sens acționează și MUNCA (.15 față de .07) și POLITICA (.07 față de .04).

La FEMEI în raport cu BĂRBAȚII, FAMILIA este o sursă mai accentuată a nefericirii (.30 față de .23), dar și a fericirii (.17 față de .07) în schimb, POLITICA are o influență asupra calității globale a vieții mai accentuată la bărbați.

Existența unei structuri diferite a SATISFACȚIEI/FERICIRII și INSATISFACȚIEI/NEFERICIRII este probată și de modul în care diferitele stări psihologice mai difuze, POZITIVE sau NEGATIVE, influențează calitatea globală a vieții. Datele din Tabelul 3 sînt extrem de semnificative din acest punct de vedere. Ele sugerează faptul că stările pozitive (SÎNT OPTIMIST, MĂ SIMT IUBIT, CE FAC FAC BINE) aduc contribuții semnificativ mai ridicate la FERICIRE decât la NEFERICIRE și, invers, stările negative (SÎNT PESIMIST, MĂ SIMT SINGUR, EFORTURILE MELE NŪ AU ROST, CEILALȚI NU MĂ APREȚIAZĂ

ȘI NU MĂ ÎNȚELEG) explică într-o măsură mai mare starea negativă (NEFERICIREA) decît pe cea pozitivă (FERICIREA). Satisfacția cu viața reprezintă mai degrabă o sinteză a celor două continuuuri negativ/positiv. Pentru a testa această ipoteză am selectat 20 de stări psihologice (11 de tip negativ și 9 de tip pozitiv) și am calculat media contribuției lor la determinarea indicatorilor calității globale a vieții (Tabelul 5).

Tabel 5

Media contribuției stărilor psihologice pozitive și negative la explicația variației indicatorilor calității globale a vieții

STĂRI PSIHOLOGICE	FERICIRE	NEFERICIRE	SAT-F
POZITIVE	,10	-,02	,05
NEGATIVE	-,03	,10	-,04

Tabelul 6 redă analiza contribuției celor 20 de stări psihologice la explicația variației calității globale a vieții în vederea verificării ipotezei formulate mai sus : dacă ipoteza este corectă, atunci stările pozitive vor contribui mai mult la explicația calității globale pozitive a vieții (FERICIRE) decît la explicația calității globale negative a vieții (NEFERICIRE). Și invers, stările psihologice negative vor fi predictorii mai buni ai NEFERICIRII decît ai FERICIRII.

Tabel 6

Testarea ipotezei STĂRILE PSIHOLOGICE POZITIVE DETERMINĂ MAI MULT FERICIREA, CELE NEGATIVE, MAI MULT NEFERICIREA. În tabel este redat numărul de cazuri care confirmă ipoteza și numărul de cazuri care se comportă contrar ipotezei.

CAZURI ÎN	SENSUL IPOTEZEI	CAZURI	CONTRARE IPOTEZEI
număr cazuri	diferența medie între determinări	număr cazuri	diferența medie între determinări
16	,13	4	,02

O confirmare interesantă a acestei ipoteze vine și din analiza a doi itemi conținuți în chestionarul nostru. Am folosit doi itemi identici din punctul de vedere al conținutului, diferiți doar ca formulare : unul avea o formulare pozitivă (MUNCESC CU PLĂCERE), celălalt o formulare negativă (MUNCESC FĂRĂ NICI O PLĂCERE). Contrar așteptărilor

inițiale, din cei doi itemi nu s-a putut forma un indicator sintetic suficient de bun. Corelația dintre ei, deși destul de ridicată ($-0,49$), nu depășește corelațiile dintre stări psihologice diferite din punctul de vedere al conținutului. Aceasta sugerează că cei doi itemi nu exprimă doar în forme diferite aceeași stare, ci stări distincte: experiențe pozitive și negative ale muncii care pot exprima coexistența într-o măsură suficient de ridicată.

CONCEPȚIA DESPRE VIAȚĂ ȘI CALITATEA VIEȚII

Concepția despre viață, valorile personale sînt și ele asociate cu CALITATEA GLOBALĂ A VIEȚII. Modul de asociere nu este însă foarte clar. Pe de o parte, ne putem gândi că modul în care ne raportăm la viață, mai precis STRATEGIA DE ACȚIUNE în viață decurgînd din concepția generală pe care o avem, poate crește sau diminua out-put-ul activității noastre: calitatea vieții pe care o obținem. Dacă sîntem generoși, înțelegători față de ceilalți sau dimpotrivă egoiști, agresivi, aceste moduri de raportare la ceilalți pot duce la rezultate diferite și în privința propriei noastre calități a vieții. Pe de altă parte, aceste concepții pot fi privite și ca REZULTATE ale unui anumit tip de viață: reflexii amare sau optimiste asupra reușitei sau eșecului și asupra condițiilor acestora: dacă cred că în viață nu se poate reuși prin mijloace cinstitute, acest lucru poate fi concluzia pe care am tras-o din eșecuri repetate, o concluzie cu valoare ideologic-consolatoare. La rîndul ei însă o asemenea concluzie devine originea unei categorii în viață, a unei anumite raportări la viață. De aceea probabil că ambele POSTURI ale concepției de viață — STRATEGIE DE ACȚIUNE și IDEOLOGIE JUSTIFICATIVĂ — se pot întrepătrunde într-o modalitate dificil de separat. Important este să identificăm sensul acestei relații între concepțiile despre viață și CALITATEA GLOBALĂ A VIEȚII.

În cercetare am utilizat următoarele tipuri de CONCEPȚII DESPRE VIAȚĂ:

- CORRECTITUDINE/REUȘITĂ — „dacă ești corect și cinstit nu poți reuși în viață”, „dacă nu ai prieteni influenți nu poți reuși în viață”.
- CINISM — „pentru a reuși în viață proverbul *scopul scuză mijloacele* se potrivește cel mai bine”, „trebuie să te folosești de orice persoană, chiar atunci cînd nu îți place să ai de-a face cu ea”.
- CEILALȚI-OSTILI — „de regulă, ceilalți se bucură de necazul tău”, „dacă îți merge bine, asta îți atrage antipatia”, „sînt o mulțim; de oameni în jur gata să-ți faci rău”.
- ORIENTARE ACTIVĂ — prefer: „să duc o viață liniștită/să duc o viață dinamică”, „să nu fiu nevoit să fac eforturi mari/să am de învins obstacole”, „să urmăresc evenimentele ca spectator/să particip nemijlocit la evenimente”.
- EGOISM — „fiecare se gîndește numai la interesele lui”.
- NEÎNCREDERE ÎN CEILALȚI — „nu pot avea încredere nici în prieteni”.
- FORȚE PROPRII — „trebuie să te bazezi pe forțele proprii”.
- ORIENTARE CONSERVATOARE — „trebuie să te porți la fel ca cei din jurul tău”, „copiii trebuie forțați să gîndească la fel ca

părinții”, „societatea nu poate merge înainte decât dacă se bazează pe tradițiile poporului”, „cel mai important lucru pentru societate este disciplina”.

● **ORIENTARE SPRE SCHIMBARE** — „trebuie ținut pasul cu tot ce este nou”, „fără o preocupare permanentă pentru schimbare, societatea nu poate progresa”.

● **ACTIVISM POLITIC** — „sint membru al unui partid politic”, „vreau să particip activ la viața socială”.

Dacă luăm în considerare doar aceste tipuri de concepții, observăm că unele dintre ele sint legate semnificativ de indicatorii CALITĂȚII GLOBALE A VIEȚII.

Tabel 8

Contribuția concepțiilor de viață la explicarea calității globale a vieții

CONCEPȚII	SAT-F	FERICIRE	NEFERICIRE
CORECT.-REUȘITĂ	,21	,21	-,16
CEHALȚI OSTILI	-,11	-,08	,12
EGOISM	-,08	-,06	,17
ORIENT.SCHIMB.	,08	,08	-,05
ORIENT. ACTIVĂ	,07	,24	-,09
CINISM	,06	,13	-,08
ORIENT. CONSERV.	,05	,05	-,05
ACTIV. POLITIC	,04	-,05	,07
FORȚE PROPRII	-,03	-,01	-,02
NEÎNCR. INCEIL.	,00	-,03	,14
R	,33	,40	,43

Concepțiile de viață sint asociate semnificativ cu calitatea globală a vieții. După cum se poate observa, ideea că în viață se reușește numai prin relații și mijloace nu neapărat cinstitute este de natură a scădea satisfacția vieții și fericirea, de a crește nefericirea. Același tip de influență îl prezintă și estimarea celorlalți a fi ostili și răuvoitori și egoismul ca strategie de viață. Orientarea activă în viață este asociată cu o creștere a calității vieții și, de asemenea, de o orientare activă spre schimbare. Urmează câteva componente care nu corelează semnificativ, dar prezintă o configurație curioasă: activismul politic pare să influențeze negativ calitatea vieții (sau, invers, insatisfacția este o sursă a activismului politic); atitudinea conservatoare este și ea asociată cu calitatea globală a vieții

și, ca o surpriză, orientarea cinică pare să fie asociată cu o creștere a gradului de fericire și, complementar, cu o scădere a gradului de satisfacție și de nefericire.

Aduc însă concepțiile despre viață o contribuție proprie la explicarea calității globale a vieții, independent de calitatea diferitelor sectoare particulare ale vieții? Tabelul 9 conține rezultatele analizei multiple de regresie în care concepțiile despre viață sînt considerate împreună cu calitatea sectoarelor particulare ale vieții.

Tabel 9

Contribuția calității vieții din diferite sectoare alături de concepțiile de viață la explicarea calității globale a vieții

SURSE	SAT-F	FERICIRE	NEFERICIRE
SĂNĂTATE	,23	,21	-,24
SAT. FAMILIE	,21	,05	-,20
SAT. VENITURI	,20	,18	-,17
SAT. MUNCII	,16	,28	-,15
SAT. POLITICĂ	,12	,06	-,05
REUȘ. PRIN RELAȚII	-,12	-,18	,12
ORIENT. SCHIMB.	,11	,04	-,03
ACTIV. POLITIC	,03	-,05	,10
ORIENT. ACTIVĂ	,00	,18	-,05
CEILALȚI. OSTILI	-,02	-,05	,06
NEÎNCR. CEILAL.	-,01	-,02	,08
EGOISM	-,07	-,08	,23
CINISM	,00	,09	,01
FORȚE PROPRII	,04	,01	,01
R	,63	,59	,64

Aceste date probează că alături și independent de calitatea vieții din diferitele sectoare ale vieții — familie, munca etc. — concepția despre viață aduce o contribuție distinctă neglijabilă la explicarea calității globale a vieții.

Dacă introducem alături de toate aceste componente și câteva stări psihologice fundamentale ca de exemplu — SINGURĂTATEA, A FI

IUBIT și ALIENAREA (am sentimentul că eforturile pe care le fac nu au nici un rost) — predicția indicatorilor globali ai calității vieții crește semnificativ.

SATISFAȚIA VIEȚII de la ,63 la ,67

FERICIRE de la ,59 la ,69

NEFERICIRE de la ,64 la ,76

Iar contribuția individuală a celor trei factori este substanțială :

Tabel 10

Contribuția SINGURĂȚĂȚII, IUBIRII și ALIENĂRII la explicarea calității globale a vieții, alături de toți ceilalți factori

	SATISF. VIEȚII	FERICIRE	NEFERICIRE
SINGURĂTATE	-,15	-,01	,30
SÎNT IUBIT	,12	,31	-,09
ALIENARE	-,11	-,16	,26

Acești factori adiționali, exprimând un fel mai general de ALIENARE — alienarea de ceilalți (singurătate/sînt iubit) și de propria activitate — au contribuții foarte ridicate (cele mai ridicate la FERICIRE și NEFERICIRE) celelalte surse ale calității vieții fiind sub control. Aceasta ne îndreptățește să credem că există un anumit fundal de alienare independent de satisfacția cu diferitele sectoare particulare și care are o influență directă asupra calității vieții globale. Aceasta nu este pur și simplu produsul diferitelor sfere particulare, ci pare să aibă o anumită independență.